

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.713-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 18.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hir-
detések díjszabás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bánági
szódság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

szódság 2 II e 8

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Há-
szegi Ernő, Str. Matei Millo 18.

Ara 5 lej

Béni, 1933 június 30.

5693. FV | XVI. ÉVF.
TAMUSZ 6. | 145 SZÁM.

Hitler miatt

A romániai zsidóságra — de a többi kisebbségekre is — barátságosan napok várnak.

Mindez Hitler miatt. Nemesak, mert a nácizmus a világon mindenütt felkelti a reakciót.

Hanem, mert Adolf metódusai és a romániai németek magatartása kezdik már a józanabb elemeket is kihozni a békétüresből.

A bukaresti nacionalista lap már pen-
gétli is a jövő elnyomatás hurjait.

A szebeni százsokról ír a lap. Szeben százs urai német emlékművet állítottak fel, német felírással.

Szubszenciót adnak a város pénzéből hitlerista „kultur” egyesületeknek.

Megtöltötták egy románnak, hogy há-
zat építsen.

Hamis hazafias deklarációkat tesznek,
és csak Hitleret istenítik.

Kirákatalk a rendbontás irodalmával
vannak tele.

Bravo! Bis! Csak csináljátok! Töletek
tanuljuk meg igazán, hogy legyünk mi
igazán urak a magunk földjén.

Hitler példája és a százsok viselkedése
iskolát csinál.

Szinte látjuk, hogy fogunk mi még
egyszer szenvedni ezekért.

Nemzetországban Hitlerrel — mifélek
Hitler miatt — nem is volna zsidó-sors,
ha nem így történe.

Példás egyetértés

Az ellenzéki pártvezérek nagyon moz-
golódnak Bukarestben.

Nemesak mozgolódnak, de már előre
osztokodnak is a jövődöbéli hatalom
bőren.

Goga például uton-utfélen azt hiesz-
teli, hogy egy esetleges liberális kor-
mány esetén ő lesz a belügyminiszter.

Argetoianu viszont sejtetni engedi ba-
rátaik körében, hogy ha a liberálisokat
uralomra hívják, őt kénytelenek lesznek
bevenni a kormányba.

A garnitúra készen van tehát.
Gyönyörű garnitúra.

Hiszzen Goga csak nemrégén szedte a
keresztvizet Ducáról és az egész liberális
párttól egy tárgovistei gyűlésen, ahol az
összes liberálisokat az ország megnyomo-
ritóinak nevezte.

Ami pedig Argetoianut illeti, róla a
liberális párt állított ki gyönyörű bi-
zonyítványt, amikor a Vitorul azt írta ró-
la, hogy őregségére konkurál Zelea Cod-
reanuval demagógiában és ugyanazt a
bomlasztó tevékenységet folytatja, amit
pénzügyminiszter korában művelt az or-
szág hiteléletét lezüllesztő hirhedt kon-
verziós törvényével.

Példás egyetértés dühöng tehát jöven-
döbéli kormányunk tagjai között.

Szép kilátások várnak reánk, ha meg-
is valósul az együttműködésnek ez a kor-
mánya.

A holland forint esete Deterdinggel

Ha Mohamed kezei hosszúak, Deterding
kezei egyenesen végtelenek. Mexikótól
Kaliforniáig, Kaliforniától Amszterdamig
nyúlnak.

Ezeknek a szőrös kezeknek petróleum-
lakuk van, de azért olyan elvárásolók
udnak lenni, mintha a legbódítóbb illat-
zerekben mártogatnák őket.

Ha Mexikóban vallásháború dühöng,
meg kell vakarni a „szentes eszme” nevé-
n egymástgyilkoló harcosokat és rögtön
libujk belőlük — Deterding.

A Royal Dutch petróleumtröszt brutás
és kegyetlen profitérdeke.

Ha Amerikában inflációról suttognak
zenátorok és politikusok, a najv milliók
ra gondolnak, hogy az ő érdekükben, a
ermelés érdekében készül a kormány a
énzesinálás eme egyszerű metódusára.

Holott ez is csak Deterding érdekében
érténik, mert a hatalmas trösztkirály
edvező árak mellett akarja a világra
zni petróleumtermékeit.

Hosszu éveken keresztül egész Európá-

Szédületes buza- hossz az amerikai terménytözsdéken

A chicagói gabonatözsden a buzaár bushelenként egy dollár fölé emelkedett

Newyork, június 29. Négy év óta elő-
ször történt meg, hogy a chicagói gabona
tözsden a buzaár bushelenként egy dol-
lár fölé emelkedett.

A folytatódó hosszmozgalmat ezuttal
a kanadai kedvezőtlen termésbecslések
fokozzák. Tíz nap alatt több mint husz-
centtel drágult a buza ára s a többi ter-
mények majdnem hasonló áremelkedést
értek el.

Az amerikai buzaárak egy dolláron
felüli emelkedése következtében életbe
lépnek az amerikai agrárnovella terme-
lésesökktentési szakaszai. Londoni szakér-
tő-körökben tartóznak tekintik a buza
amerikai áremelkedését.

Ugyancsak angol pénzügyi és gazda-
sági körökben megállapítják, hogy az
amerikai terménytözsdek szédületes bu-
zahossza nem fogja érinteni a nemzet-
közi piacok üzleti tendenciáját, mivel a
hossz a dollár értékesítkése, a rossz és
helyenként egyenesen katasztrofális ter-
més kilátások és a csak Amerikában el-
képzelhető, példátlan aranyu spekuláció
következménye. Az európai gabonaterme-
lék mindössze annyi hasznot szerezhet-
nek az amerikai szituációból, hogy a
mennyiben tényleg rossz lesz a termés,
nem kell tartaniok a jelentősebb ameri-
kai konkurenciától.

Egyelőre nem vezetik be az ostromállapotot Ausztriában

A szövetségi kormány várakozó állásponton van

Bécs, június 29. A szövetségi kormány
még mindig várakozó állásponton van a
helyzet fejleményeivel szemben. Egyelőre
nincs szó ostromállapot bevezetéséről és
koncentrációs táborok felállítását célzó
szükségrendelet kiadásáról. Egyidejű
jelentés szerint Innsbruck közelében a
robbanóanyagraktárból ismeretlenek el-
loptak 20 kilogram ammonitot, 50 robb-
anótöltényt és 20 gyújtósínort.

A bécsi körvasut Hietzing állomásán
pléhdobozba elrejtett puskaport találtak
meg nem gyújtott gyújtósínorral.

Stájerország és a Burgenland területén
az átvágott telefon- és táviróvonalak
rendbemozgatás most van folyamatban. A
merényletekkel kapcsolatban ötven sze-
mélyt tartóztattak le.

A bádeni villamosvasut sineit, amelye-
ket Tribuswinkel közelében felrobbantot-
tak, már helyreállították s a forgalmat
fenntartják a Bäden és a főváros között
ezen a vonalon is.

Bécs, június 29. A tiroli Brislegg köz-

ségháza ellen megkíséreltek egy bomba-
merényletet. Két bombát megtaláltak, le-
szerelték és ártalmatlanná tették. Két má-
sik tiroli községben, amelyek az inns-
brucki vasutvonalon fekszenek: Tervsben
és Arslban a pályaudvari telefon és táviró-
vonalakat elvagták, a vonatok csak
csökkentett sebességgel haladhattak a két
állomás között.

Róma, június 29. A Giornale d'Italia
sajnálkozik afelett, hogy a négyhatalmi
egyezmény aláírása késik s hogy a para-
fálás nem szüntete meg a zavarokat Közé-
peurópában. A kisanant felelevenítette
a Tardieu tervet Benes módosításával,
de ezt a kisanant keretén kívül álló ál-
lamok nem akarják az együttműködés
bázisául elfogadni, mert csak alárendelt
szerepet játszhatnának a kisanant elgon-
dolása szerinti Középeurópában. A lap
sürgöti a négyhatalmi terv aláírását s a
francia-olasz megegyezést, hogy azután
együttesen állapodjanak meg Középeuró-
pa mindenkit kielégítő ujjászervezésében.

légi raj

szas légi raj
t ismételt
későbbi idő-

sz

tennyiségben
cégnél

lapkiadó Rt.
rada Baron
telefon: 9-77.

kifejtette, hogy ő maga mind a két esetben, úgy a háboru megindítása, valamint a béke megteremtése körül agaszkodott az emberi szülöttség és mohóság ellen, de egyedül állott és sokszor bizony a szava csak kiáltó szó volt a pusztában. A világ nem okult a nagy háboru borzalmas példáiból, a világ ma is kovácsolja a fegyvereket és egy re pokolibb eszközöket talál ki arra, hogy hogyan semmisítse meg az emberiség legjobb értékeit.

A világ még ma is a világháboru által okozott nyílt sebekből vérzik. Küzdenie kell éhínség, nyomor és nélkülözés ellen. Csupa olyan jelenség, amely a fegyverek pusztításának nyomában keletkezett. És mialatt milliók nyomorognak és a legkilátástalanabb jövőnek néznek elébe, az országok irányítói megcsinálják a jövőt. Ágyukat öntenek és fegyvereket kovácsoltatnak, új háboru megindítása érdekében. Holott Jézus próféta már évezredekkel azelőtt az örök békét jósolta, abban a hitben, hogy az ember talán az idők során mégis vissza fog térni az embries gondolkodáshoz.

Lloyd George az egyházfőkhöz intézett levelében hangsúlyozza, hogy ő maga vallásos ember, a természetet imádja, tehát nem lehet más, mint becsületes pacifista. Mindaddig nem szeretné örök nyugovóra lehajítani a fejt, amíg a békét biztosítva nem látja. A levélre számos egyházfő már válaszolt, elsősorban az anglikán vallás reprezentánsai. Vannak közöttük olyanok, akik azt írják, hogy egy új háboru esetén még akkor sem szentelnék be a hadbavonuló katonák zászlait, ha az állásukba kerülne. A legtöbb egyházfő nagy szimpátiával fogadja Lloyd George kezdeményezését és lelkesedéssel csatlakozik a nemzetközi vallás-kongresszus gondolatához. Az angol államférfi és publicista egyelőre a beérkező válaszoktól teszi függévé, hogy mikor és hol jöjjön létre a kongresszus, amelynek bizonyára világtörténeti jelentősége volna, nemcsak a lesze relés szempontjából, hanem a vallások közötti béke miatt is.

Monopolizálják a pálinka elárúsítását

Bucuresti-Bukarest, június 29. Június 25-vel életbeléptek a szeszmonopóltörvények 1, 20.21 és 22-ik szakaszában foglalt, de eddig még nem alkalmazott intézkedései is. Ezeknek alapján a monopóli igazgatósága felhatalmazást kapott, hogy az ipari üstökre is kiterjessze a monopóli s hogy átvegye a gyümölcspálinkák elárúsítását. Az átvétel fokozatosan és vidékenként fog végbemenni. Hír szerint egyelőre csak Beszarabiában és Bukovinában veszi át a monopóli igazgatósága a pálinka elárúsítását.

Az osztrák és magyar közvélemény a Habsburgok mellett

London, június 29. A Daily Telegraph megállapítása szerint, bár Gömbös Gyula, a magyar kormány miniszterelnöke a restauráció ellen foglalt állást, az osztrák és a magyar közvélemény a Habsburgok minél rövidebb időn belüli visszatérését kívánja.

Az UJ KELET olcsó könyvei

Smedley: Magányos asszony	147 Lei
Patenotre: Pénz	87 Lei
Juhász: Hősök, tudósok, emberek	147 Lei
Molnár Ferenc: Harmonia	54 Lei
Sigríd Undset: Koszoru	144 Lei
Schalom Asch: Moszkva	168 Lei
Schalom Asch: Pétervár	168 Lei
Marai: Csutora	117 Lei
Galsworthy: Vagyon urai	70 Lei
Galsworthy: Bíró előtt	75 Lei
Babits Mihály: Gólyakaliva (kötve)	57 Lei
Karinthy: Hasmútét	72 Lei
Juhász: Japán	36 Lei
Juhász: Olaszország	36 Lei
Pap: Megszabadították a haláltól	87 Lei
Adanov: Thermidor 9.	90 Lei
Aldanov: Összeszküvés	90 Lei
Aldanov: Ördög hídja	90 Lei
Paleologue: Három diplomata	54 Lei

Select Mozgó Select Mozgó

Szenzációs vígjátékkláger mutat be:

Vonósnégyes

Rendezte és a főszerepet játssza:

Szöke Szakáll

Műsoron kívül: A tánc fejlődése és Add meg magad édes.

Pánárja kongresszust hívnak össze, amely a zsidóság Madagaszkárban való kényszerletelepítéséről fog tárgyalni

Bécs, június 29. (Az Uj Kelet tud.) A bécsi antiszemita sajtó jelentése szerint rövidesen összehívják a pánárja világkongresszust, amelyen 22 ország delegátusai fognak résztvenni. A tanácskozással központjában egy grandiózus antiszemita terv áll, amely szerint valamennyi

ország zsidó lakosságát kényszereszközökkel Madagaszkárban telepítik le. A kongresszust, amely „az árja világot a zsidó világaluralom ellen fogja megszervezni”, természetesen a németországi kampókeresztet szervezettek készítik elő.

Ítéletidő a Bánságban és a Duna-mentén

Méteres jég borította el a veteményeket Németség és Vinga között. Feibecsülhetetlen a kár

Timisoara-Temesvár, június 29. (Az Uj Kelet tud.) Szerdán délután ítéletidő volt végig a Bánságban és a Duna-mentén. A hatalmas vihar fákat csavart ki tövestől, táviró és telefonpóznákat tépett ki. Délután két óra körül sötét felhők homályosították el a látóhatárt és azután kitért a vihar: Németség és Vinga községek között minden táviróoszlopot kiöntött, fákat, kerítéseket, házfalakat vitt el. A szélvihar után hatalmas jégeső következett, mely felórán keresztül tartott. Az irtózatos erejű jégvihar ezen a környéken mindent elpusztított. A galambtojás nagyságu jégdarabok félméternyi magasságban borították el a földeket. A vingi bulgár kertészek veteményeit és kertjeit teljesen tönkre verte a jég és a községek körül már gyönyörűen kisarjadt szőlőket is elpusztította.

A jég után felhőszakadás öntötte el a vidéket, mely egy órán át tartott. A két község lakói sirva nézték végig, egész évi munkájuk gyümölcseit, hogyan teszi tönkre a vihar. A községekben elült vályogházak közül néhány összeomlott a viharban. A vihar Vingaról és Németságról északkelet-délnyugat irányába haladt. Zombolyán éppen olyan pusztítást végzett, mint Vingin és a környéken is rendkívül nagy károkat okozott. A Duna mentén egyébként egész a Deltáig zivatarok és jégesők pusztították a vidéket. A kár felbecsülhetetlen. A károsult gazdák a földművelésügyi minisztériumhoz fordulnak segélyért. Erdély többi részein is voltak zivatarok, ezek azonban nem okoztak olyan károkat, mint a Bánságban.

Jeruzsálemben világkongresszusra hívják össze az egész világ ortodox zsidóságát, hogy Palesztina tórahú szellemében való felépítéséről tárgyaljanak

Rabbi Fishman nyilatkozata a világkongresszus tervéről

Varsó, június 29. (Az Uj Kelet tud.) Mindaz, ami a zsidó kérdésben az utóbbi hónapokban történt, egyrészt a német terror, másrészt a palesztinai építőmunka nagy lendülete, hatalmas változást vitt végbe a világ zsidóságának közvéleményében. E változás alól nem mentesek azok a széles ortodox tömegek sem, amelyek eddig teljesen negatív módon voltak beállítva a cionista munkával szemben. A nemcionista ortodoxia hivatalos világ szervezete az Aguda még mindig az éles szeparáció álláspontjára küzd, de a tömegek már keresik a kapcsolatot a tóra szellemében építő cionista szervezettel: a Mizrachival. Többször beszámoltunk már arról, hogy

az Aguda vezetősége petíciót intézett a Népszövetség mandatórius bizottságához, amelyben egy különálló ortodox hitközségi terület hivatalos elismerését kéri Palesztinában. A mandatórius hatalom ugyanis Palesztinában egyedül az egységes Kneszet Jisraelt ismeri el a zsidó jisiv hitközségi testületének, amelybe az Aguda mindig vonatkozott belépni és önálló hitközségi szervezetének elismerésért harcolt. A mandátum-bizottság tárgyalásaira mindkét fél erősen felkészült. Az Aguda Blau jeruzsálemi rabbit és Guggenheim bázei konzult, a Waad Leumi pedig Uziel tel-avivi főrabbit küldte ki Genfbe. Népszövetségi körökől származó értesülések szerint azonban a mandátum-bizottság ezidei szesszióján

már nem kerülhet sor a petíció elődöntésére és így csak 1934-ben döntenek majd e kérdésről.

Mig az Aguda vezetési Genfben és Jeruzsálemben a további szeparációért harcolnak, addig az ortodoxiában a Mizrachi kezdeményezésére rendkívül nagy horderejű mozgalom van keletkezésben.

Rabbi Fjischmann, a Mizrachi Világszervezet egyik legmarkánsabb vezetője, aki az augusztus 8-i krakkói Mizrachi világkongresszus előkészítésén fáradozik, az Ita munkatársának adott nyilatkozatában elmondotta, hogy a Mizrachi arra készül, hogy Jeruzsálemben világkongresszusra hívják össze az egész világ ortodox zsidóságát, amely kongresszus Palesztina tradicionális vallási alapon való felépítéséről fog tanácskozni.

— Az augusztus 8-i krakkói Mizrachi konferencia — mondotta rabbi Fjischmann — az organizáció problémáin kívül foglalkozni fog a Mizrachinak a XVIII. cionista kongresszuson való magatartásával is. A két legutóbbi esztendőben a Mizrachi mozgalom jelentős módon terjedt. Ezer és ezer zsidó, aki eddig teljesen távol állott a cionizmustól, közeledett az utóbbi hónapokban a Mizrachihoz. Különösen a Mizrachi ifjuság szervei erősödtek meg hatalmasan, a Ceiré Mizrachi, a Hechaluc Hamizrachi és a Hasomér Hadathi. Élénk érdeklődés érezhető a Mizrachi iránt az asszonyok között is. A különböző Mizrachi szervezetek egységes vezetésének megteremtése lesz a krakkói konferencia egyik legfontosabb feladata.

— De a Mizrachi belső problémáin kívül foglalkozni fog a konferencia a világ ortodox zsidósága jeruzsálemi világkongresszusának előkészítésével is. Ez a terv rendkívül lelkesedést keltett a cionizmustól távol álló ortodox körökben is és valószínű, hogy a kongresszus, amely hivatalosan Palesztina tórahú szellemében való felépítéséről tárgyalni, a legközelebbi időn belül össze is ülhet.

Szinkör Mozgó

Minden nap 3, 5, 7 és 9 órakor és vasárnap d. e. 11 órakor:

Erzsébet királyné

A szép, nemeslelkű királyné élete, szerelme és tragikus vége. Ferenc József élete. Rudolf trónörökös szerelme Vecsera bárónéval és a véres mayerlingi tragédia. Műsor előtt: Világhírűd.

Háromszáz halálos áldozatot követelt a szumatrai földrengés. Hágából jelentik: Szumatra délnyugati részében a földrengés körülbelül háromszáz halálos áldozatot követelt. A sebesültek száma meghaladja a százat. A földrengési területen a térszín elváltozásokat szenvedett. Földomlások torlaszolták el az utakat, hatalmas szakadékok keletkeztek és egy magas hegy kettévált.

A németországi hitközségek elszegényedése. Karlsruhe-ból jelentik: A badeni zsidó hitközségek szervezetének jelentése szerint a hitközségi alkalmazottak: rabbik, vallásoktatók és kántorok, valamint a hitközségi nyugdíjasok fizetését az újabb belállott anyagi leromlás miatt csökkentik. A csökkentés azonban nem érinti azokat, akik nem 140 márkánál kevesebb a fizetésük. Nem érinti a csökkentés továbbá a gyermekek után járó pótlékokat, sem pedig az árvaakat. A fizetésesök között oszdtályok szerint vannak beosztva és progresszív alapon. A rendelkezés ez év júliusában lép életbe.

MUSSOLINI VALLOMASAI. Emil Ludwig, a világhírű író, a nagy emberek életének és belső világának éles szemű kutatója világhírű könyvét a mai Európa kétségtelenül legizgalgóbb, legszívesebben politikai egyéniségéről — Mussoliniról írta. A könyv kapható az Uj Kelet könyvosztályában. Ára csak 57 lej.

Nit...
Ha Krisz...

Párizs, jun...
Olaszország ké...
einöke „A dem...
es, monume...
adott ki. Benn...
a demokráciára...
szen napjaink...
egykori tanára...
behatóan fogl...
val — majd...
ben, alkalma...
eseményel...
oldaláról is me...
márványási rend...
teinek hatálm...
a tapasztalat...
szembe könyvé...
geivel, akik...
Njetzszer-ről pé...

A la

— Természet...
Nitti. — A k...
bizonyítani, ho...
nem tarthatják...
meg például...
Akarja tudni, m...
Olaszországról...
rendkívül súly...
van egy tényle...
csak a látszó...
országot látja...
hogy a külföld...
sék. Hogy ezek...
hogy Olaszorsz...
ott már felesle...
Nos, egy péld...
Itáliának van...
de a legkeve...
egész ország...
nyi autó, m...

— Itt van a...
az 1931—32. é...
tisztika? Az...
ahol nincsen...
országokat, a...
teherautókon...
mobil közleke...
összesen 201,0...
kormány autó...
jék velük a k...
országok nélkül...

— De menj...
hogy...
Olaszország...
zetéseket. A...
lenére is di...
„realizált“...
Hogy miben...
sok, azt s...
Az ország er...
nap-nap után...
Nemzeti Bank...
7 milliárd 558...
volt a kasszá...
értékű cimlet...
millióra zsug...
hogy cimletek...
nyat vásárolt...
meg. Ha ez í...
talék 5 milliá...

— És ez m...
rezsim ki ak...
egész magánt...
amelyeket a...
biztosítottá...
ni. Ilyenmó...
mint 8 milli...
kölsönt vett...
a tartozást...
rendelkezésér...
Ilyen rendsz...
könnyű felsz...
jét. De mit...
majd ezeknek...
fizetésére ker...

— Olaszor...
rezsim még...
Az olasz...
lírara rug...
milliárd. H...
rosok költ...
tünik, hog...
évenként a...
dunia, am...

Nitti volt olasz miniszterelnök vád- beszéde Mussolini és Hitler ellen

Ha Krisztus zsidó volt, Olaszország kultuszminisztere is lehet zsidó. Mit csinált és mit nem csinált meg a fasiszmus Olaszországban

A fajgyűlölet nem elegendő egy ország vezetéséhez

Párizs, június 29. Francesco Nitti, Olaszország kétszeresen is volt miniszterelnöke „A demokrácia” cím alatt kétkötetes, monumentális jelentőségű könyvet adott ki. Benne foglaltatik minden, amit a demokráciáról a legrégibb idők óta egészen napjainkig írtak. A nápolyi egyetem egykori tanára kora ifjúságától kezdve behatóan foglalkozott ezzel a problémával — majd, miniszterelnöki minőségében, alkalma volt résztvenni sorsdöntő események irányításában és gyakorlati oldaláról is megismerni a különböző kormányzati rendszereket, Elméleti ismereteinek hatalmas tárházát kiegészíti tehát a tapasztalat. Ezekre támaszkodva száll szembe könyvében a demokrácia ellenségeivel, akik közül senkit sem kímél. Nietzsche-ről például, aki ugyancsak a de-

mokrácia ellenségei közé iratkozott fel, ezeket mondja: „örültsége a művészi szépségek csodálatos díszével ruházta fel a legrégibb és legközönségesebb banalitásokat”.

A demokrácia megjelenése alkalmából felkerestük a volt miniszterelnököt, Komoly események egész sorozata ad aktuálitást egy Nitti-intervjúnak. Az olasz fasiszmus tízezer fennállását ünnepelte meg, Hitler kizárólagos ura Németországnak. A világkrisis súlyosbodott és a londoni konferencia nem találja a kiutat. És megkérdeztük Nittit, hisz-e azt, amit könyvében ír, hogy nevezetesen „még ha lesznek is visszaesések, reakciós forradalmi katasztrófák, ha a háboru nem is lesz elkerülhető, a demokratizálódás processzusa csak megvalósul”.

A látszólagos és a tényleges Olaszország

— Természetesen hiszem — válaszolja Nitti. — A könyvem éppen azt akarja bizonyítani, hogy a reakciós katasztrófák nem tarthatják sokáig magukat. Figyelje meg például az olaszországi helyzetet. Akarja tudni, mi a véleményem a fasiszta Olaszországról? Az, hogy ott a helyzet rendkívül súlyos. Van egy látszólagos és van egy tényleges Olaszország. A külföld csak a látszólagos, a színleges Olaszországot látja. Minden azért történik, hogy a külföldi megtevésszék, félrevezessék. Hogy ezek mondhatók és irhassák, hogy Olaszországban „teremtettek”, hogy ott már felesleges dolgokon is dolgoznak. Nos, egy példa:

Itáliának vannak a legjobb autótűjai, de a legkevesebb autómobilja. Az egész országban nem közlekedik anynyi autó, mint Párizsban egymagában.

— Itt van a Népszövetség statisztikája az 1931—32. évről. Mit mond ez a statisztika? Azt, hogy Franciaországban, ahol nincsenek autótűk, de vannak jó országutak, autobuszok, omnibuszok, teherautók kívül 1 millió 932 ezer autómobil közlekedik, Olaszországban viszont összesen 201 000 autó fut. Mert az olasz kormány autótűk épít, hogy dicsekedjék velük a külföldi előtt, ezzel szemben országát nélkül hagyja az országot.

— De menjünk tovább. Köztudomású, hogy Olaszországban adják a legkisebb fizetéseket. A fasiszta rezsim ennek ellenére is dicsekszik azzal, hogy mit „realizált” a munkásság érdekében. Hogy miben állanak ezek a realizáltak, azt senki sem tudja viszont.

Az ország erőforrásai szemmel láthatólag, nap-nap után merül ki. 1927-ben az olasz Nemzeti Banknak az aranystokkja kívül, 7 milliárd 559 millió lira értékű papírja volt a kasszájában, az arannyal egyenlő értékű cimlettel. Ma ez a tartalék 340 millióra zsugorodott össze. Azt mondják, hogy cimletekből kétmilliárd értékű aranyat vásároltak, a stokkot erősítették meg. Ha ez igaz, akkor is áll, hogy a tartalék 5 milliárd lirával csökkent.

— És ez még nem minden. A fasiszta rezsim ki akarja sajátítani magának az egész magántőkét. Kötvényeket bocsát ki, amelyeket a bankok, takarékpénztárak, biztosítóársaságok kénytelenek elfogadni. Ilyen módon a fasiszta állam több mint 8 milliárd lira rövidlejáratú belső kölcsönt vett igénybe. Honann fogja ezt a tartozást megfizetni, ha nem állanak rendelkezésére a szükséges eszközök? Ilyen rendszerrel és ilyen módszerekkel könnyű felszívni az ország gazdasági erejét. De mit fognak csinálni akkor, ha majd ezeknek az adósságoknak a visszafizetésére kerül sor?

— Olaszország szegény és a fasiszta rezsim még jobban elszegényítette. Az olasz költségvetés 20 milliárd lirára rug, a bankjegyforgalom 13 milliárd. Ha hozzávesszük még a városok költségvetéseit, világosan kitűnik, hogy a pénznek kétszer kell évenként az államkasszában megfordulnia, amely mindent magához szív.

Emiatt nincs pénz az országban és mindenki szenved. Nem olyan a helyzet, mint Franciaországban, ahol 50 milliárdos költségvetés mellett 85 milliárdot tesz ki az aranyfedezet és 83—84 milliárd frank a bankjegyforgalom. A fasisztáknak rendbe kellett volna hozniok Itália gazdasági és pénzügyi helyzetét. Fel kellett volna emelniök a lakosság életnivóját. Imt végeztek ezen a téren? Hol vannak a „realizáltak”? Olaszország nagy nyomorral küzd ma. A válság miatti van ez? Dehát a fasiszták miatti már a válság előtt általános volt a nélkülözés Olaszországban.

— Hitlernek jobb sorsjai vannak Németországban? — kérdeztük.

— Szó sincs róla — hangzik a válasz. Hitlernek nincsenek eszközei, nincs semmije. A fanatikus fajvédelem politikája a legjobb eszköz volt Németország meggyöngyítésére. Hitler, amellet, hogy fasiszta, még azt a nagy hibát is elköveti, hogy antiszemita. Nem tudok róla, hogy volna ostobább, brutálisabb, gyűlöletesebb valami, mint az antiszemitizmus.

— Midőn először voltam Olaszország miniszterelnöke, kultuszminiszternek Mortara neveztem ki, aki zsidó volt. Erre eljött hozzám valaki a pápa részéről és szememrehányta, hogy Rómában, Szent Péter városában, zsidót neveztem ki éppen kultuszminiszternek. Azt válaszoltam, hogy Krisztus, Szent Péter és az apostolok is zsidók voltak. Három hónappal később, nem kis elégtételre, beállítottam hozzám a pápának ugyanaz a küldöttje, megmondani, hogy a pápa igen meg van elégedve Mortara működésével.

— Az antiszemitizmusról szóló véleményemet egyébként megtalálja a demokráciáról szóló könyvemben. Ott ezeket írom:

„Demokratikus országban semmiféle türelmetlenség nem engedhető meg. Ott, ahol a zsidókat nem üldözik, igyekezzék a helyzetek alkalmazkodni és a civilizáció és a haladás leghatalmasabb erejét képviselik.

A mi korszakunkban a reakció az antiszemitizmussal kezdődik, vagy végződik.

Ebben ugyanis benne van minden vallásos előítélet. Gobineau-szerű áltudások minden tudatlansága és minden arisztokratikus közönségesség. A demokrácia és szabadság országában, mint Anglia, Amerika, Svájc, Hollandia, az antiszemitizmus nem létezik, vagy egészen lényegtelen. Azon országokban viszont, amelyek sokáig el voltak nyomva, csak a törvények biztosítják a szabadságot — az uralkodó nép lelke nem szabad. Az elnyomatás és tudatlanság országában az antiszemitizmus a leggyűlöletesebb formákat ölti magára.

Mindig nagy szimpatiaival viseltetem a zsidókkal szemben. A kormányokban, amelyeknek élén állottam, három zsidó is volt.

A zsidókkal szembeni antipatia nem egyéb, mint a barbársághoz való visszategyés.

— Nem nehéz ezek után kitalálni, hogy

milyen véleménnyel vagyok a hitlerista rezsimről és jövőjéről. A fajvédelem egész abszurd fölfogás, csak a fantáziára támaszkodik és nem elegendő ahhoz, hogy egy nagy birodalmat kormányozzanak vele.

— Mi a véleménye a londoni békekonferenciáról?

— A világválság eredetét a háboruban kell keresni — hangzik a válasz. Elfelejtik az emberek, hogy a háboru 200 milliárd arany dollárba került, a tíz millió hősi halottal és 15 millió invaliduson kívül. Európa a háboru alatt elköltötte azt, ami je volt neki.

— A költségvetések fantasztikus arányban megnövekedtek, Angliának a század elején 100 millió fontos büdzséje volt, ma 800 millió fontos költségvetéssel dolgozik. És ma szegényebb Anglia, mint volt a

század elején. Az európai államok költségvetései 5—600 százalékkal növekedtek meg. Az államok hatalmas tökéket nyelnek el. Hogyne volna pangás, amikor 700 százalékkal magasabbak a vámtarifák, mint voltak annakidején? Európa nem ismeri ma a javak forgalmának szabadságát, a tőkék és emberek közlekedésének szabadságát. A háboru előtt szabad volt a ki- és bevándorlás. Ma külön ankétet rendeznek mindenütt, ahol egyetlen munkás akarna megtelepedni. A háboru előtt nem kellett utlevél. Oroszországon, Törökországon és Románián kívül szabadon mehettél bárhova. Ma mindenütt utlevelet kérnek. Visszafeljöttünk rettenetesen.

— A legelső feladat az ember, a tőke és az áru szabad közlekedéséhez való visszatérés. A londoni konferenciának ezt kellene, vagy kellett volna megvalósítania ahhoz, hogy sikerről beszélhessünk. Ha az ugynevezett „irányított gazdaság” bevezetésén fáradoznak, semmilyen praktikus eredményre nem fognak jutni. Az egyetlen megoldás: a javak szabad kiterjedése.

Eddig a volt miniszterelnök nyilatkozata, Nitti a liberalizmus hívének vallja magát gazdasági és politikai téren egyaránt. Ellenfele a fasisztnak és állást foglal a szélsőbaloldali diktatúrája ellen, mert a demokráciában látja az egyetlen kiutat. A mai kor: mintha nem a Nitti-koncepciókhoz igazodna. De az olasz államférfi hisz a demokráciában, és sajnos, kevesen vannak, akik mellette volna ebben a hitében. A. I.

A varsói egyetem tanácsa meghívta Reinhardot a dráma- irodalom-történeli tanszék betöltésére

PARIZS, június 29. A lapok varsói jelentései szerint Reinhardot az egyetem tanácsa meghívta Varsóba a drámairodalom-történeli tanszék betöltésére. Színházi körökben értesülések szerint a jövő szezónban Reinhard Párizsban „A denevért”, az „Artistákat” és a „Szép Helénát” fogja rendezni, mert erre már szerződés kötelezi.

Még mindig nem derült világosság a Jeruzsálem mellett talált holttest rejtélyére

Ingadozó tanuvalloások Stafsky alibijéről

Jeruzsálem, június 29. Stafsky, aki a jeruzsálemi központi fegyintézetben várja további sorsát, egyre kitart alibijének hangoztatása mellett. Három tanu állított annak igazolására, hogy a 16-ról 17-re virradó éjszakán Jeruzsálemben a Hotel Turgemanban töltötte. A három tanu közül eddig csak kettőt tudott kihallgatni a rendőrség, akik közül az egyik megerősítette, a másik megcáfolta Stafsky állítását.

A Kirjat Anavim mellett talált holt-

test rejtélyére még mindig nem derült világosság. A halott személyazonosságát nem sikerült megállapítani, noha a hulla fényképét közzé tették, az összes lapokban. A rendőri hatóságok körében erősen tartja magát az a feltevés, hogy a holttest és az Arlosoroff elleni merénylet között összefüggés van.

A rendőrség egyébként külön irodát állított fel az Arlosoroff elleni merénylet felderítésére.

Angol fasiszták meg akarták támadni a Jewish Agency londoni fő- irodáját

A rendőrség idejekorán elhárította a támadást

London, június 29. Az angol fővárosban olyan kísérlet történt, amely példátlan az angol világbirodalom történetében. A független szocialista vezérből fasiszta diktatórjelöltté avanzsált Mosley képviselő, akinek sikerült egy számban keves, de programjában annál radikálisabb fasiszta organizációt Angliában létrehozni, az utóbi időben erős kapcsolatba került Hitlerrel, akinek teljes antiszemita demagógiáját átvette.

Ez a kapcsolat magyarázza meg azt, hogy a fasiszta organizáció ugynevezett felelőtlen és Mosley által is kétesnek ítélt elemei egy éjszaka támadást szerveztek meg a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet londoni főirodái ellen. A rendőrség, amely idejekorán érte-

sült a készülő merényletről, megtehetette a szükséges óvintézkedéseket és így a támadást sikerült meghiusítani. A rendőrség érintkezésbe lépett a Cionista Exekutívával, amelyet értesített a készülő támadásról és az épület gondnokát ellátták a szükséges instrukciókkal. Rákövetkező éjszaka két fasisztával megöltöttek teherautó stopptól az Exekutív épülete előtt. Amikor azonban a támadók észrevették, hogy rendőrség őrzi a házat, megindították az autót és örült iramban elhajították, úgyhogy a rendőrautó nem tudta őket beérni.

A rendőrség azonban reméli, hogy a meghiusított támadás el fogja venni a fasiszták kedvét a merénylet megismétléséről.

eticció eldön-
öntenek majd
enben és Je-
szeparációért
kiában a Miz-
dkívül nagy
életkezőben.
rachi Világ-
sabb vezetője,
kói Mizrachi
sén fáradozik,
nyilatkozatá-
Mizrachi arra
világkongressz-
sz világ orto-
gresszus Pa-
li alapon való
ni.
kkói Mizrachi
rabbi Fisch-
blémáin kívül
nak a XVIII.
magatartásá-
szentendően a
és módon ter-
ki eddig telje-
stől, közeledett
Mizrachihoz.
úság szervei
a Ceiré Miz-
achi és a Ha-
deklédés érez-
asszonyok kö-
rachi szerveze-
megteremtése
egyik legfonto-
problémáin ki-
rencia a világ
emi világkong-
is. Ez a terv
letet a cioniz-
körökben is és
szus, amely hi-
ni szellemben
ni, a legrövi-
ülhet.
ozgó
9 órákor és
órákor:
bet
né
yné élete, sze-
Ferenc József
ereime Vecseza
yerlingi tragé-
t: Világhírű,
ldozatot köve-
s. Hágából je-
ati részében a
omszáz halálos
esültek száma
drencési terít-
at szenvedett.
el az utakat,
keztek és egy
özségek elszö-
jelentik: A
szervezetének
ségi alkalma-
atők és kán-
égi nyugdíja
belállott anya-
tik. A csök-
azokat, akik
b a fizetésük
továbbá a
lékokat, sem
etésesökcentá-
nak beosztva
A rendelkezés
e.
ASAI. Emil
a nagy ember-
gának élessze
nyvtét a mai
zgatóbb, leg-
niségéről
v kapható az
n. Ára csab

Megszólalt az orvosi kamara a dr. Hamburg elleni méltatlan támadás ügyében

A kamara válaszmánya egyhangúlag megállapította, hogy dr. Hamburgot soha el nem lehet és megdélgezi a támadó cikket

Cluj-Kolozsvár, június 29. Orvosi és társadalmi körökben egyaránt a legnagyobb megütközést váltotta ki a Keleti Újság június 16-i számában dr. Hamburg József ismert kolozsvári szemorvos ellen intézett méltatlan támadás, amelyről az első pillanatban nyilvánvaló volt, hogy nem egyéb, mint konkurenciális érdeknek a legilletendőbb formában való megnyilvánulása. Ebben az ügyben most a legilletendőbb fórum, a kolozsvári orvosi kamara szólalt meg, amelynek elnöke dr. Hamburghoz, aki a kamaránál fegyelmi feljelentést tett dr. Ornstein Sándor szemorvos ellen, a következő levelet intézte:

Colegiul Medicilor din România Sectiunea jud. Cluj

Nr. 135—1933.

Nagyságos

Dr. Hamburg József főorvos urnak Cluj

Kolléga ur!

Van szerencsém Önnek beküldeni az Orvosi Kamara Válaszmánya 1933. június 27-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvi kivonatát, hivatkozással az Ön 1933. június 24-én kelt 131. sz. alatt iktatott beadványára.

Ami a Keleti Újság 1933. június 16-iki számában megjelent inkriminált cikket illeti, melyben Önt a budapesti szemészeti társaság gyűlésével kapcsolatban egy cluji kolléga súlyos vádakkal illette, a kamara bizottsága ezt elítéli és az Orvos Kamara Szabályzata 41. pontjának megfelelően dr. Koleszár László urat bízta meg az eset kivizsgálásával.

Cluj, 1933. június 29

Prof. Dr. Coriolan Tataru s. k. elnök

Colegiul Medicilor din România Sectiunea jud. Cluj

Nr. 134—1933.

Kivonat az Orvos Kamara Válaszmánya 1933. június 27-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből.

Az Orvosi Kamara Clujmegyei Szekciójának Válaszmánya egyhangúlag megállapítja, hogy dr. Hamburg József kolozsvári orvos ellen nem indított soha fegyelmi vizsgálatot s ennek következtében nem is alkalmazott semmiféle fegyelmi büntetést. Ami az inkriminált cikket illeti döntő határozatot azon kivizsgálás után fog a Válaszmány hozni, melynek lefolytatására a Válaszmány Elnöke a bizottság egyik tagjának fog megbízást adni.

Cluj, 1933. június 29

Prof. Dr. Coriolan Tataru s. k. elnök

Az orvosi kamarának fenti megnyilatkozása megnyugtató mederbe tereli végre ezt az affért, amelynek során valóban méltatlanul, rég megcáfolt adatok alapján és a tudományos világban egészen szokatlán módon támadtak meg egy orvost, csupán azért, mert volt báorsága egy komolyan megalapozott, tudományos felfedezés az orvosi nyilvánosság elé lépni. Nem érezzük magunkat hivatva arra, hogy dr. Hamburg felfedezésének tudományos kritikájába bocsátkozunk. Ez kizárólag a szakkörök feladata. De az adatoknak és tényeknek egész sora áll előttünk, amelyek bizonyítják, hogy dr. Hamburg felfedezését a legkomolyabb tudományos körök is megfelelő figyelemmel és elismeréssel fogadták.

Csak egy néhány példát ragadunk ki ezen adatok közül:

„Az ezidén Madridban megtartott és minden négy évben egyszer összeülő nemzetközi szeméskongresszus napirendjére vette fel dr. Hamburg előadását, amelynek a programon szereplő címe: „Versuche mit Steigerung der vitalen Oxydation als Heilprinzip bei tabischer Opticusatrophie“.

A párizsi szemészeti társaságnak 1932 november 20-i teljes ülésén az egyik párizsi szemklinika vezetője, dr. Schiff-Wertheim hosszú és alapos tanulmányt olvasott fel a szemidegsorvadás kérdésének mai állásáról. A tanulmány nyomtatásban is megjelent és a munka összefoglalásában a szerző szövegében azt mondja: „Le medication de Hamburg

nous apporte de son debut des resultats extremement encourageants“.

A bécsi szemészeti társaság egyik legutóbbi ülésén a bécsi két szemklinika beszámolt a Hamburg-féle eljárással végzett kísérletekről. A Deutsche Aerzte Zeitung május 14-i száma hosszasan ismertette a gyűlés lefolyását és többek között ezeket mondja: „Dr. Hamburg közlései olyan mély benyomást tettek a hallgatóságra, hogy Bécsben is nyomban hozzáfogtak az új kezelési eljárás kipróbálásához... Ha a betegség javulását még nem is lehetett teljes biztonsággal megállapítani, mégis úgy látjuk, hogy a betegségi folyamat néha a kezelés következtében megáll és a látószervek további sorvadásra megszűnik“.

A Hamburg-féle eljárás jelenleg több németországi, bécsi, francia és amerikai klinikán van alkalmazásban és több hely-

ről jó eredményekről számolnak be. A világ legnagyobb és legtekélyesebb szemklinikája: a rochesteri Mayo-klinika is bevezette az eljárást. A legnagyobb new-yorki szemklinika: a Lighthouse Clinic szintén alkalmazza az eljárást. A greifswaldi egyetem doktori díszelésének osztotta ki a Hamburg-féle eljárás ki próbálását.

Ezek a száraz adatok elég beszédes bizonyosságai annak hogy itt valóban egy nagyon komoly tudományos felfedezéssel állunk szemben, amelynek megalapozottsága a legkomolyabb tudományos körök is elismerik. Tudományos felfedezéseknél, főleg az orvostudományban, néha évek kellenek hozzá, amíg az új eljárás fellett a tudományos világ végleges ítéletben állapodik meg. De azért szerte a világon kísérleteznek tudósok és jutnak újabb és újabb felfedezésekhez a különböző betegségek gyógyítása terén. A felfedezések azonban mindig és mindenhol szembe kellett nézniük támadásokkal, mert az emberek általában irtóznak az új utaktól. Dr. Hamburg is új utakra merészkedett: az orvosi tudományok egy igen fontos területén és ezért neki is laknia kellett.

Meg vagyunk azonban győződve róla, hogy az idő dr. Hamburgot fogja igazolni. (m. e.)

KÖZGAZDASÁG

Lanyhult a belföldön a gabonapiac iránzata

Timsoara-Temesvár, június 29. (Az Uj Kelet tud.) A gabonapiac hatalmas emelkedése csak annyiban hozta meg a kívánt eredményt, hogy a kereslet a reggeli felé fordult, ahonnan a drága fuvardíjak ellenére rendeltek búzát. A hossz mozgalom mindössze annyiban áll, hogy körülbelül három-négy napon keresztül a temesvári piac erősen felvevőképes volt lisztben. Ez azt jelentette, hogy mintegy másfél vonig lisztet lehetett eladni Temesváron.

A helyzet azután lényegesen megváltozott. A malmok erősen ellátták magukat drága búzával, de a temesvári piac a drága liszt felvételére erősen megmutakozott. Napok óta többet, mint néhány zsákot, nem adtak el Temesváron.

A vidéki malmok ismét erősen dolgoznak és ezidőszent olesóbban vásárolják a búzát a gazdáktól, mint a városi malmok. Ennek az az oka, hogy a bánsági kismalmok Nagyváradra négyezer lejjel olesóbban kínáltak lisztet, mint a temesváriak.

Az augusztusi búzára 330—360 lej között kötöttek üzleteket. Ezzel szemben az óbuza még ma is 805—820 lejbe kerül,

míg a többi fajta ára 750—770 lej között mozog. Még nem érkeztek be az objektív helyzetjelentések arról, hogy milyen volt a hatalmas jégvihar, amely valószínűleg az új búza árát is lényegesen felnyomja. A külföldi piacok a következőképpen állanak:

Bécs:

Magyar buza dunántúli 79 kg-os 16,00, új dunántúli magyar buza 78 kg-os 13,00, magyar rozs határállomáson 7,50—7,75, magyar tengeri 11—11,25, magyar takarmányárpa 12,50—13, belföldi zab 20—20,50.

Pozsoy:

78—81 kg-os 152—156, magyar buza, elvámoltva 153—154, rozs 72—73 kg-os 87—88, szlovenszki rozs 85, franci tengeri 78—80, Merkantil árpa 85—87.

Ujvidéken élénk forgalom mellett: Buza (Bácska) 76 kg-os 210—215, buza 76 kg-os 212,50—215, árpa bácskai és szerémségi 98—100, zab bácskai és szerémségi 87—92,50, tengeri bácskai 67—69, tengeri bácskai és szerémségi 66—68.

Kiderült a titok: honnan szerzett a romániai gabonatermés értékesítésére Madgearu a beígért 300 millió lejből kétszázat

Bucuresti-Bukarest, június 29. (Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy a kormány hatalmas pénzügyi terveket készített elő a romániai terményértékesítés akciójához. A kormány hivatalos jelentései tudomására adták az országnak, hogy 300

millió lej investált a kormány gabonaszállító raktarak létesítésére és ezenkívül arra a célra, hogy a gabonát összevásárolva, a kormány saját beavatkozásával minimalizálja a gabona árát.

A kormány kommunikéi arról is számot

adtak, hogy az előirányzott 300 millió már rendelkezésre áll a pénzügyi, illetve a földművelésügyi minisztériumnál.

Különösen ez a körülmény teszi rendkívül érdekessé azt az átíratot, amelyet a bukaresti lapok lepleznek le és amelyet Románia kormánya a külföldi bankszövetség bukaresti kirendeltségének vezető ségéhez intézett. A külföldi bankszövetség bukaresti kirendeltségének vezetője, Auboin pénzügyi szakértő, akinek tudvalevőleg az a feladata, hogy gondoskodjék Románia és a külföldi bankhitelezők között kötött kölcsönszerződések betartásáról. A kormány arra kéri a külföldi bank konzorcium bukaresti vezetését, hogy engedje meg, hogy a külföldi bankszövetségnél levő alapokból Románia 200 millió lejt vehessen fel a Creditul Agricol támogatására. A Creditul Agricol ugyanis az a szerv, amely a buzatermés körüli teendőket végzi. A Creditul Agricol folyósít kölcsönt a gabonatermesre, a kölcsönök azonban igen rövid lejáratúak, mert a földbirtokokosok már összel kötelesek azokat visszafizetni.

A dolog pikantériája az, hogy ezt a 200 millió lejt azokból az alapokból kéri a román kormány, amelyeket a külföldi kölcsönök esedékes részletei számára létesítettek. Ezek az összegek fokozatosan gyűltek be és a bankkonzorcium ezeket saját számlájára írta. Így az állam nagyobb nehezség nélkül lehet birt tenni törlesztési kötelezettségének. Ez a sima lebonyolítás azonban csak 15-ig tartott, amikor a pénzügyminisztérium utasítására néhány kötelezvénynek csak a felét fizette ki az állam. A legújabb információk szerint már a másik felét is kiegyenlítették ezeknek a kötelezvényeknek, úgy hogy semmi akadály sem lesz annak, hogy a külföldi bankkonzorcium ne utalja ki a romániai mezőgazdaság értékesítésére szolgáló 200 millió lejes kölcsönt.

Uj hivatalos tevéreket állapítottak meg Ausztriában. Bécsből jelentik: Bécsben és Alsó-Ausztriában a tevéreket törvényes uton szabályozzák. A termelői tejár 30 garas literenként. A legmagasabb tejár 46 garas literenként. A tevéreket ma léptek életbe.

Megindul a román-német kliringforgalom. A belföldi pénzpiac homlokterében a román-német gazdasági egyezmény ügye áll. A tárgyalások kedvezően fejlődtek be és a két ország közötti kliring egyezmény a napokban már aláírásra is kerül. A kliringforgalom a román-német viszonylatban már a napokban megindul.

Szederkényi Anna: Felszabadultak. A kitűnő író és a ma asszonyának és vergődő korunknak legizőbb problémáit tárgyalja regényében. Ára csak 32 lej. Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

Ujdonság!

Ujdonság!
JOSEPH ROTH

HIOB

c. regénye.

Ára 84 lej

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és emelkedett nyelven, olyan feledhetetlenül megkapó szép képekben, az élmény akkora tüzével és mélységével, mint Joseph Roth „Hioh” c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

A „ZSIDÓ” MARX

Írta: Szabó Imre

A tartalomról: Rabbi Levy Marx családja — Marx Károly zsidó könyve — Marx és a Rothschildok — Bauer és Marx zsidóvitája.

A finom papírosra nyomott példányok

Ára 30 lej

Az egyszerű kiadás ára:

15 lej

Megrendelhető bélyeg előzetes beküldése mellett is az Uj Kelet könyvostályában Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Cluj Kolozsvárban Vári szerkesztésű cikket közölt az utáni és helyzete k...

Hangulokéletes és rendezés huzamban megkapnia kat, amely szehasonlító

1910-ben gyar bank alaptőkével alaptőkével aranytőkével kognál a Magyar szász bank bankoknál

1932-vel a délyi bank ment keres csak látszó mint alapt tek, de a b

nát jelenti. A 309 mi megszoroza

lio lejnek f ban az erd meg a 7 m luziója? Ho ke aranypa mint az 193 nére, hogy a kétszereződő nás betétáll

Ezt az er az a körül 1910-es év a ságosabb év zis, ez is els éreztette leg

Vizont az év krízisét azzal a váls bolt Románi olyan bankk ben és bár háboru kiz mérleg passz a bizonytala mint 1932-be

A végső me az, hogy 191 volt, mint n 2 milliárd 2 bankbetét. m

A mezőgaz igen érdekes kalmat. Erre rendelkezésre 884 holdat te jedő kisbirtó

301 a 10—10 és 4 millió b nagyobb bi után a 1—10 sen 7 millió

birtokába jut lékről 56 sz muk. A 10—

változatlanul dan felüljek hold terület százelekből n

Szociális sz form Erdély A reform ga ban annál sz 443 kis birto holdjuk van.

utóbbi adatok lej az adóssá is hozzájárul ben minden vesztett. 1932 dan felüli bi sukát biztosít

Az 1910-es k különbségeket gok értékében boru előtt eg átlagban 2 v lett meg, míg alig 2000 kiló

A parasztoke lven az 1910-e képpen nem t sonlítás a ké

Mikor volt gazdagabb Erdély: a háboru előtt, vagy háboru után?

A bankok száma kétszeresére emelkedett, a betétek összege lényegesen csökkent

Cluj Kolozsvár, június 29. (Az Uj Kelet tud.) A Dimineta legutóbbi számában Vasile Munteanu, a lap kolozsvári szerkesztője rendkívül érdekes cikket közöl, melyben Erdély háboru utáni és háboru előtti gazdasági helyzete között von feltűnő párhuzamot.

Hangsúlyozza a cikkíró, hogy a tökéletes összehasonlításokhoz nem áll rendelkezésére megfelelő anyag, a párhuzambaállításához azonban sikerült megkapnia az 1910-es és 1932-es adatokat, amelyekből az alábbi érdekes összehasonlításra jutott:

1910-ben létezett Erdélyben 361 magyar bank, 31 millió aranykorona alaptőkével, 27 szász bank, 9 millió alaptőkével és 91 román bank 13 millió aranytőkével. A betétek ezeknél a bankoknál a következő összeget érték el. A magyar bankoknál 160 millió, a szász bankoknál 91 millió, a román bankoknál 58 millió, összesen 309 millió aranykoronát.

1932-vel párhuzamba állítva az erdélyi bankok lényeges fejlődésen ment keresztül. Ez a fejlődés azonban csak látszólagos, mert ugy a bankok, mint alaptőkéjük lényegesen emelkedtek, de a betét, ami a közösség vagyonát jelenti, nagymértékben lecsökkent.

A 309 millió aranykorona csak 30-al megszorozva, a mai 9 milliárd 270 millió lejnek felel meg. 1932 végén azonban az erdélyi betétek alig haladták meg a 7 milliárdot. Mi ennek a konkluziója? Hogy az 1910-es betétek értéke aranyparitásban sokkal nagyobb, mint az 1932-es betéteké és annak ellenére, hogy a bankok száma azóta megkétszereződött, a 309 millió aranykoronás betétállományhoz nem jutottak el.

Ezt az eredményt érdekesebbé teszi az a körülmény, hogy ismeretesen az 1910-es év a háboru előtti krízis legvalóságosabb éve volt és mint minden krízis, ez is elsősorban a bankok rovására érezette leginkább hatását.

Viszont az is igaz, hogy az 1910-es év krízisét nem lehet összehasonlítani azzal a válsággal, amely 1932-ben tombolt Romániában. 1910-ben nem voltak olyan bankkrachok, mint nálunk 1932-ben és bár 1910-ben is egészen a világ háboru kitöréséig a külkereskedelmi mérleg passzív volt, a hiteléletnek az a bizonytalansága és bizalmatlansága, mint 1932-ben nem volt tapasztalható. A végső megállapítás azonban mégis az, hogy 1910-ben Erdély gazdagabb volt, mint most; 1932-ben papír lejben 2 milliárd 271 lejjel volt kevesebb a bankbetét, mint 1920-ban.

A mezőgazdasági termelés helyzete igen érdekes összehasonlításokra ad alkalmat. Erre az 1919-es adatok állanak rendelkezésre. Ekkor 4 millió 407 ezer 884 holdat tettek ki az 1-10 holdig terjedő kisbirtokok; 3 millió 441 ezer 301 a 10-100 holdig terjedő birtokok és 4 millió 980 ezer 985 a 100 holdnál nagyobb birtokok. Az agrárreform után a 1-10 holdas birtokokok összesen 7 millió 289.953 katasztrális hold birtokába jutottak, tehát így 34 százalékról 56 százalékra ugrott arányszámuk. A 10-100 holdig terjedő birtokok változatlanul maradtak, míg a 100 holdan felüliek összesen 1 millió 899.915 hold terület birtokába maradtak a 37 százalékból maradt tehát 15.

Szociális szempontból az agrárreform Erdélyben nagyjelentőségű volt. A reform gazdasági eredményei azonban annál szomorubbak. Ma 883 ezer 443 kis birtokos van, ezeknek átlag 9 holdjuk van. És erre a birtokra a legutóbbi adatok szerint holdanként 6000 lej az adósság. Ehhez még más deficit is hozzájárul. A paraszt az elmúlt évben minden bevetett holdnál 200 lejt vesztett. 1932-ben már csak a 40 holdan felüli birtokok tudták rentabilitásukat biztosítani.

Az 1910-es és az 1932-es évek közötti különbségeket jelöli meg a nyersanyagok értékében beállt eltérés. A háboru előtt egy hold föld buzatermése átlagban 2 vagon szén értékének felelt meg, míg ma ugyanez a termés alig 2000 kiló szén értékével egyenlő.

A parasztok életstandardja ma mélyen az 1910-es nivó alatt áll. Hasonlóképpen nem tűr el semmiféle összehasonlítást a közterhek viselésének kéré-

désében ez az esztendő. 1910-ben a mezőgazdaságra kivetett adókat a termelés teljes egészükben biztosította, míg ma a kolozsvári pénzügyigazgatóság által kivetett 14 millió földadóból csak 3 milliót tudtak inkasszálni.

Ezek az adatok kétségtelenül a mezőgazdasági krízis jelét mutatják és igazolják azt is, hogy az 1932-es krízis a történelem gazdasági válságait mesze felülmulata. A cikkíró szerint a mezőgazdasági termelés deficitus lett,

mert fejlődésében nem tudott versenyt tartani a termelési formákkal. Míg a város magáéva tette a kapitalista termelést, melyet a tőkekoncentráció jellemez, addig a birtok specializálás nélkül maradt, anélkül, hogy a termelés mennyiségi és minőségi indexét elérhette volna. A mezőgazdaság egyensúlyt keres, hogy közgazdasági egyensúlyt kapjon a várossal és ez az egyensúly fogja alapjaiban megváltoztatni a falut.

Közvetlenül küszöbön áll az angol-orosz megegyezés

Kegyelmet kapnak az elítélt angol mérnökök, Anglia pedig felfüggeszti az orosz áruk importtilalmát

London, június 29. Sir John Simon folytatta tárgyalásait Litvinov orosz külügyi népbiztossal. Beavatottak szerint a megegyezés közvetlenül küszöbön áll. Az elítélt angol mérnökök el fogják hagyni a szovjetterületet s Anglia felfüggeszti az oroszországi áruk importtilalmára vonatkozó rendelkezést. A Times szerint a hét végére várható a sir John Simon és Litvinov közötti tárgyalások eredményes befejezése. Az angol mérnökök kegyelmet kapnak s elhagyhatják a szovjetterületet, Anglia viszont felfüggeszti az oroszországi áruk importtilalmát.

natkozó rendelkezést. A Times szerint a hét végére várható a sir John Simon és Litvinov közötti tárgyalások eredményes befejezése. Az angol mérnökök kegyelmet kapnak s elhagyhatják a szovjetterületet, Anglia viszont felfüggeszti az oroszországi áruk importtilalmát.

Sir Henry Deterding áll a holland forint árfolyamhanyatlása mögött

Nap-nap után veszít értékéből a holland forint

Zürich, június 29. A hollandi forint nap-nap után veszít értékéből. Jelenlegi kursusa Zürichben 206 és fél. A tőzsdén különös nyugtalansággal tárgyalják a várható fejleményeket, mivel kétségtelen, hogy a világkereskedelemben érdekelt nagyvállalatok és a hajótársaságok nehezen bírják az aranylapról letért országok vállalatainak konkurenciáját.

Francia pénzügyi körökben a hollandi forint árfolyamhanyatlását sir Henry Deterding az angol-holland Royal-Dutch petróleumvállalat elnökének a pénzfel-
hígítás szükségessége mellett tett kijelen-

téseire vezetik vissza. Deterdingnek vállalatán keresztül tényleg irányadó szerepe van Amszterdamban s híhető volt, hogy a kormány enged a nagyvállalatok nyomásának s hozzájárul a holland valuta értékének lejjebb szorításához.

Egyidejűleg azonban Collijn holland miniszterelnök sajtónyilatkozatban hangoztatja, hogy Hollandia kitart az arany standard mellett. Ezzel szemben Revalból azt jelentik, hogy Esztorozág letért az aranylapról s elhatározta, hogy az eszt koronát 35 százalékkal a svéd korona árfolyamértékére lesz állítja.

Erdély meghódítására készülnek fel a cuzisták

Miniszterközi értekezlet a szélsőjobb erdélyi agitáció ügyében. Az Adeverul szerint Rosenbergnek egy adjutánsa dolgozik a romániai németek „forradalmosításán”

200 millió segélyt kapnak a szászok a Hitler-kormánytól

Bucuresti-Bukarest, június 29. (Az Uj Kelet tud.) Mironescu belügyminiszter, helyettes miniszterelnök lakásán ma délután értekezlet volt, amelyen kivéle Călinescu belügyi alminiszter, Vaida Sándor miniszterelnök és Tilea miniszterelnökségi alminiszter vettek részt.

Az értekezlet az erdélyi szélsőjobb oldali agitációkkal foglalkozott és különböző intézkedéseket határozott el, amelyekkel ezeknek az agitációknak elejét kívánják venni.

Bucuresti-Bukarest, június 29. A Cuzaféle antiszemita liga vezetősége július 5-én Jasiban ülést tart, amelyen a képviselőkön és szenátorokon kívül a LANC megyei tagozati elnökei is részt vesznek.

Az ülés programját hír szerint főleg az fogja képezni, miképpen lehetne a cuzista agitációt Erdélyben felfokozni.

Bucuresti-Bukarest, június 29. Az Ade-

verul az erdélyi szász hitleristák akciójával kapcsolatosan a következőket írja:

A hitleristák jelszava: Németországot egészen a Fekete-tengerig. Ezt természetesen nem lehet és nem szabad komolyan venni, de mindenesetre bevilágít Németország mai urainak imperialista tendenciái mögé. Az erdélyi szászok azonban komolyan veszik az efféle és remélik, hogy erre a célra anyagi segítséget is kapnak majd a német kormánytól. Már szó is van arról, hogy a Hitler-kabinet 200 millió lejt boecáson a romániai hitleristák rendelkezésére, kultur-propaganda címén. Ez a pénz mindenekelőtt arra szolgál, hogy az öreg vezetőket eltávolítsák a különböző romániai német intézmények és természetesen a német politikai párt éléről is. Garanciaülag a pénz egy bojkott mozgalom támogatását célozná, azzal, hogy német csak német pro-

duktumot vásároljon. A hitleristák — írja az Adeverul — ugylátszik, nem vetnek számot azzal, hogy egy ilyen akció milyen mély felháborodást és ellenállást fog a román lakosság részéről kiváltani. Nekik, akik romániai produktumok eladásából élnek, elsősorban kellene megérteniök egy ilyen akció teljesen abszurd voltát.

A hitlerista akció az utóbbi időben megerősödött. Röviddel ezelőtt Nagyszebenbe érkezett egy Ebert nevű ur, aki állítólag Alfred Rosenberg adjutánsa, még hozzá osztrák utlevéllel és azonnal munkához látott. Ebert ur tartózkodási engedélyt most hat hónapra meghosszabbította a munkaügyi minisztérium. Kérdezzük: mi értelme van az efféle vendégszeretnek? Mi célja Ivan Ebert urnak Romániában? Az, hogy tanulmányozza az itteni német gazdasági és kulturális helyzetét? Dehát Rosenberg adjutánsáról el tudja ezt valaki komolyan hinni?

Az efféle provokációnak egyébként csak a szászokra lehetnek komoly és még hozzá kellemetlen következményei.

SPORT

Tüneményes játékot mutatott be Kolozsváron Tilden és Barnes

Cluj Kolozsvár, június 29. (Az Uj Kelet tud.) Tilden és Barnes: a két amerikai tenniszabajnok végigmarsol az egész világon. Vasárnap még Budapesten voltak, kedden Zágrábban, szerdán Nagyváradon és ma Kolozsváron. Hatalan mennyiségű szettet fogyasztanak el ezen a városon és valószínűleg jól kifizetődik. Kolozsváron ezen a bolton valószínűleg csak ők ketten keresnek, mert már 700-800 főnyi, a teniszsportban Kolozsvárt rekordközönség ment ki a pályára, ez nem elegendő ahhoz, hogy a két amerikai kívül bárki is keressen a dolgon.

De amit mutatnak, az minden pénzt megér. Technika, rutin, stílus, tempó, bírák, szenzációs trükkök. Tilden és Barnes megmutatta Kolozsváron, hogyan kell tenniszezni. Ehhez hasonló atrakciót csak Cochet mutatott még Kolozsváron. Tilden, hosszú és izmos, mint egy agár, Barnes fiatal, alig huszonkét évesnek látszik, rugékonv, ördögien nagy technikája van és fáradhatatlan.

Nagy tapsvihár fogja őket. Tilden úgy veszi tudomásul az ünneplést, mint egy fejedelem. Mert Tilden nemcsak játszani tud: affektálni is tud, jobban, mint egy bakfis. Ha a közönség beszólt a pályára, megreklamálta a bírónál. Ha a férfihűségéről elnevezett és arra annyira jellemző virág rászált a fejére, reklamált a bírónál, aki szegény nem tud angolul. Isten bizonyára megértette, de azért a férfihűség csak szállt nyugodtan tovább.

Férfipárosban Gábor és Wartenberg álltak fel Tilden és Barnes ellen. Az első szettet humoros jelenetek közepette 6:0-ra megnyerték. Tilden humorizált, sokat és kissé nagyképen, míg Barnes hidegen és egy szót sem szólva „héklizte” az ellenfeleket. A második szettben azonban megemberelték magukat a kolozsváriak, főleg Gábor mutatott be egy pár szép ütést, bebizonyítva, hogy valamikor tudni fog. Ezt a szettet 6:4-re kapták ki, a harmadikban, amikor Faur állt be Gábor helyett, 6:1-re győzött a Tilden-pár.

Aztán jött az atrakció: Tilden állt fel Barnes ellen, 1:0, 1:1, aztán Barnes előretört: 5:1-ig vezet. Végül Tilden beleszáll (nagyon tud ez ember, ha beleszáll) s nagy küzdelem után 9:7-re veri Barnest az első szettben. És ami ezután következett, abban is tüneményes klassziszt és tudás: mutatott a két amerikai, Birák Szász Béla és Pick voltak.

Kimutatás készül a hátralékos adófizetőkről

Bucuresti-Bukarest, június 29. A pénzügyminisztérium felszólította a pénzügyigazgatóságokat, hogy sürgősen terjesszenek be kimutatást azokról az adófizetőkről, akik az elmúlt esztendőkről több mint 50.000 lejjel vannak hátralékban az adófizetésnél. Legkésőbb július 13-ig be kell terjeszteni ezeket a kimutatásokat, amelyeknek tartalmazniuk kell a hátralékos adófizető nevét, lakhelyét és foglalkozását.

EGYESÜLETI ÉLET

A temesvári Zsidó Ifjúsági Otthon avató-ünnepéye

Hosszu évek vajudása után végre valóra vált a temesvári zsidó ifjúság álma: az elmúlt vasárnap a realitás stádiumába lépett a temesvári zsidó ifjúsági otthon és nagyszabású ünnepség keretében át is adták rendeltetésének. Hosszu idő megfeszítő munkája kellett ahhoz, míg az a terv valósággá váljék és a zsidó ifjúságnak itt a Bányában végre szellemi otthon tudtak elővarázsolni, azok a kevesen, akik a nagy ügy szolgálatába állottak.

Az első helyen kell megemlékeznünk dr. Rosenberg Oszkáról, aki acélos energiával és lelkesedésével teljes akaraterejével a zsidó ifjúsági otthon megteremtése és életre hívása körül a lehetetlent is lehetővé tette. Egyébként az elmúlt vasárnap délelőtt immár az ifjúsági otthon feldíszített helyiségében megtartott felavató ünnepélyt a „Házámir“ zsidó dalárda énekcsapata vezette be. A kiváló zsidó dalegyüttes Fischer Samu karnagy főtábláján Weisz Jenő gyárvárosi főkantort vezényelte mellett ezúttal is fényesen megállotta helyét. Ezután dr. Rosenberg Oszkár, az ifjúsági blokk elnöki minőségében tartotta meg nagyszabású megnyitói beszédét román, héber és német nyelven, aki ennek során rámutatott azokra a problémákra, melyek manapság az egész világon foglalkoztatják a zsidó ifjúságot és amelyek végeredményben csak Palesztinán keresztül nyerhetnek végleges és kielégítő megoldást.

Altalános érdeklődés és figyelem közepette ezután Simbeteanu ezredes, térparancsnok emelkedett szólásra, aki a hadsereg és a román nép üdvözlését tolmácsolta. Beszéde során annak a reményének adott kifejezést, hogy ebben az új otthonban a zsidó ifjúság hivatott vezetői a népek közötti megértést és a trón s háza iránti szeretetet fogják tanítani. A hatalmas ovációval fogadott beszéd után Weisz Jenő főkantort énekelt nála megszokott művészi hozzáértéssel, akit zongorán Freund Leó országos viszonylatokban is ismert zongoraművész kísért.

Dr. Drechsler Miksa főrabbi talmból meritett gondolatokban gazdag előadást tartott a zsidó ifjúság mai helyzetéről. Kiemelte azt a tényt, hogy a zsidó ifjúságot visszajáró időközökben érik súlyos sorscsapások, de mindez sohasem törte meg a zsidó szellemet, mintahogy most sem fog erre sor kerülni. Dr. Weisz Arthur a Keren Házjesszó és a gyárvárosi izr. hitközség üdvözlését tolmácsolta, majd rövidebb előadás keretében ismertette személyes tapasztalata alapján Palesztina mai helyzetét.

Nyíri Jenő vezérigazgató, a belvárosi izr. hitközség elnöke emelkedett ezután szólásra, aki nagyhatású beszédben mutatott rá a zsidóság mai helyzete és a végén kiemelte azt a szomorú tényt is, hogy a mai lesújtó viszonyok között a zsidó ifjúság teljesen elveszítette láb alól a talajt. Az idősebb generáció feladata tehát, hogy az élővendő nemzedék számára megkönynyítse az előrehaladást és rajtuk keresztül megőrizze a sokat szenvedett zsidó nép egységét. Majd a hitközség és a „Házámir“ dalárda üdvözlését tolmácsolta. Ezután Márton Zsigmond a temesvári zsidó iparosok nevében beszélt, majd dr. Nobel Sándor a Zs. N. Sz. nevében tartotta meg megrázó erejű beszédét. Beszéde során végigvonult a zsidóság évezredek szenvedéseinek és kimutatta azokat a történelmi igazságtalanságokat, melyek alapján mérték a zsidóságra a különböző sorscsapásokat. Ennek az égbekiáltó igazságtalanságnak meg kell szünnie és meg kell végre szólaljon az emberi lelkiismeret is, mely egyszer végetvet egy dolgos nép szenvedéseinek.

A továbbiak során felszólalt még: dr. Wiener Mór, a Kadima sportegyesület elnöke, aki meleg szavakban méltatta dr. Rosenberg Oszkár érdemeit, majd dr. Papp Illés, a zsidó liceum tanára, aki a végzett zsidó gimnáziumi növendékek szeretetéről és együttérzéséről biztosította a megalakított új ifjúsági otthon vezetőségét. Ezután a Hatikva lelkes akordjai mellett ért véget a külső kereteiben és belső tartalmában egyaránt impozáns és nívós avatóünnepély.

A Zsidó Nemzeti Szövetség aradi csoportjának hírei. Junius 20-án este az aradi Fehér Kereszt szálló nagyterme zsúfolásig telt meg azokkal, akik dr. Gelber és dr. Nobel Sándor előadásaiban gyönyörködtek. Dr. N. M. Gelber meggyőzően lelkes előadása után dr. Nobel Sándor lépett a pódiumra. Megemlékezett Arlosoroff pótolhatatlan elvesztéséről s nagy gyászunkkal kapcsolatban elénekelt egy-két költőien szép jelenetet: Berlinben az Opera előtt máglyára kerülnek a halhatatlan zsidó irodalmi termékek. A máglya fellobban lángjánál megjelenik Nathan, Paulus, Loreley s végül a Nazarethi is. Zokogva látják elégni a róluk szóló történetek remek felolvasásait, majd lehorgasztott fővel tovább vonulnak. De: tovább mennek, tovább élnek és elpusztíthatatlanok maradnak továbbra is örök értékükkel fogva. A zsidó én és lélek mindenkor világítani fog. Az eddigi 12 Nobel-díjat nyertek közül nyolc zsidó. Nemcsak szellemi, de testi áldozatokból is kivettük részünket. És mégis: megismétlődnek a keresztsháborúk mézárásai, vissza-visszatér a történelem minden sorsunkkal kapcsolatos borzalma. Német testvéreinknek sürgős segítségre kell. Huszezer családot kell évenként átsegítenünk Palesztinába, ez pedig anyagi áldozatot követel.

Zsidó miting Szászrégenben. A napokban a marosvásárhelyi K. K. L. elnöknő-jének, Kohn Mártonnének társaságában dr. Engelberg Dezső és dr. Rosenfeld Salamon részt vettek a szászrégeni K. K. L. elnöksége által rendezett zsidó mitingen. A termet Szászrégen zsidósága zsúfolásig töltötte meg és a gyűlés mindvégig a legnagyobb érdeklődés és lelkesedés jegyében folyt le. A gyűlést Grün Béláné a szászrégeni KKL tehetséges és igen aktív elnöknője nyitotta meg. Majd Kohn Mártonné körzeti elnöknő a szokott közvetlen modorában rövid, de nagy hatású beszédet tart, amelyben a szolidaritás, az egymást megérteni akarás fontosságát vázolja a cionista munka terén. Dr. Engelberg Dezső szászrégeni utjáról számol be. Objektív, színes és igen érdekes előadást a közönség feszült figyelemmel hallgatta végig és szünni nem akaró tapsal honorálta. Dr. Rosenfeld Salamon a KKL fontosságáról tart szép felépített beszédet, míg Giladi Klein Dávid a marosvásárhelyi Mizrahi-ideológiáról tart nagy tetszés mellett előadást. Ezután Fixel Vilmos a Herzl cionizmusról beszél, majd Rosenblum Béla titkár beszámol a KKL eddigi eredményeiről. Grün Béláné zárószavai után, a Hatikva hangjai mellett a gyűlés a legkeltebb hangulatban ért véget.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

OPERA MOZGO:

Csütörtök: Hadnagy ur a feleségem. Mese a huszáruniformis varázsáról 9 zenés felvonásban. Főszerepekben: Eggerth Márta, Georg Alexander, Verebes Ernő, Félix Bressart, Maria Paudler.

Jön: Tökmenkisasszony. Dolly Haas, Betty Aman, Herald Paulsen.

AZ „ORLOW“

aranyért, ékszerért a legmagasabb árat fizeti. Főpostával szemben.

SELECT-MOZGÓ MÜSORA

Péntek 5, 7 és 9 órákor: Szombat 5, 7 és 9 órákor: Vasárnap 2, 5, 7 és 9 órákor: Vonósénekes. Altalános közismert Salamon vigjáték filmen, főszerepekben Szóke Szakáll.

URANIA-MOZGÓ MÜSORA

Péntek 5, 7 és 9 órákor: Szombat 5, 7 és 9 órákor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Kiki. Elsőrangú vigjáték, főszerepekben: Anny Ondra és Hrmann Thiemig.

SZINKÖR-MOZGÓ MÜSORA

Minden nap 3, 5, 7 és 9-ór; vasárnap d. e. 11-ór matiné: Erzsébet királyné. A mayerlingi tragédia. Egy királyné szerelem és seznvedése. A főszerepekben: Lil Dagover, Maria Solveg, Charlotte Ander, Ida Wüst.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, június 29.

Bukarest, 19.20: Grammfón, 19.40: Zenekari hangv. 21: Szimf. hangv. Beethoven: F-dur szimfónia, Mendelssohn: E-moll hegedűverseny, Berlioz: Szüfidek tánca.

Budapest, 6.45: Torna, Utána grammfón. 9.45: Hírek. 10: Felolvasás. 12.05: Zenekari hangv. 12.30: Hírek. 1.15: Pontos időjelzés, időjárás. 1.30: Grammfón. 2.45: Hírek. 3.30: Diákfélsóra. 4: A nők sportja. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Dolgozatírás, vídám cserevés. 5.30: Cigányzene. 6.30: Elbeszélés. 7: Basilides Maria dalséje. 7.45: Külügyi negyedóra. 9.30: Pontos időjelzés, időjárás. 9.40: Cigányzene. 11: Dohnányi és Stefaniai Imre kézzongorás estje.

Bécs, 21: Szimf. hangv. Berlin, 20.10: Mozart: Varázsfuvola c. operája. Breslau, 20: Verdi: Miller Lujza című operája. Utána katonazene. Langenberg, 21.05: Hangv. Stuttgart, 21: Mozart ünnep. Belgrád, 16.30: Grammfón. 19.20: Nép dalok. 20.30: Hegedű és zongorajáték. Svájci Allemen Adó, 21.10: Donizetti opera. Svájci Romand Adó, 22: Könyvü zene.

Szombat, július 1.

Bukarest, 19.20: Grammfón. Budapest, 6.45: Torna, Utána grammfón. 9.45: Hírek. 10: Felolvasás. Közben grammfón. 12.05: Katonazene. 12.30: Hírek. 1.30: Énekkör. 2.45: Hírek. — 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Elbeszélés. 7.10: Cigányzene. 8: Előadás a Pala-onról. 8.30: Pontos időjelzés, időjárás. 8.45: Kabaréest. 10.50: Grammfónhangv. Bécs, 19.20: Grammfón. Berlin, 20.20: Hangjáték.

1756

angol, francia, dán, holland, amerikai, német, olasz, osztrák, japán, svéd, orosz stb. pályázó közül az egyetlen magyar: Körmendy Ferenc nyerte meg a három legnagyobb angol és amerikai könyvkiadó cég által 1932-ben kiírt nemzetközi regény pályázat 1000 angol fontos (650.000 lej) első díját

A budapesti kaland

című nagy regényével. „A budapesti kaland“ot eddig Románia olvasóközönségének nagyrésze nem vásárolta meg, mert 180 lejbe került. Május 25-én jelent meg az új olcsó kiadás. Az 500 oldalas könyv jó kiállításban, kemény fedőlappal csak

44 lej

lesz. Mútan a könyv csak korlátozott példányszámban jelent meg, tanácsos, ha olvasóink és előfizetőink előjegyztetik a könyvet az Uj Kelet kiadóhivatalában Kőszív, Str. Baron L. Pop (Brassaj u.) 10. Vidékiek a portóval együtt 54 lejt küldjenek be címünkre s a könyvet bérmentve azonnal elküldjük.

Lipce, 20.05: Strauss Richárd: Arabella c. operája. Varsó, 21.30: Chopin művei. Milánó, 20.30: Szimf. hangv. Róma, 20.15: Grammfón. 20.45: Gounod: Faust c. operája. Pozsony, 18: Fuvószene. Prága, 19.25: Zenekari hangv. Belgrád, 18: Grammfón. 20.20: Rádiózenekar.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

A legízletesebb és legváltozatosabb vegetárius koszt a Schwartz Ignác vezette alatt álló „Familia“ kóser vegetárius étteremben kapható. Ünjő uca 10, hátul az udvarban. Egy menü (leves, főzelék, tészta) 25 lej. Abonoma ebédvacsora 900 lej, csak ebéd 600 lej.

Különbejárati butorozott szoba, fürdőszobahasználattal, esetleg teljes ellátással 1-2 izr. fiatal embernek nagyon olcsón kiadó, Cim a kiadóban.

Egy, esetleg két egymásbanyiló butorozott szoba, fürdőszobahasználattal, kertes villában kiadó. Cim a kiadóban.

Elsőrendű változatos 7 7 5 házikoszt kihordásra. Ugyanott egy különbejárati butorozott szoba esetleg 2-3 személy teljes ellátást kaphat. Székelyné Deák Ferenc uca 34.

Egyedülálló uriaszonnánál tisztviselő lakást és teljes ellátást kaphat fürdőszoba használattal július 1-re mérsékelt árrban. Cim a kiadóban.

Középiskolák vagy elemisták pótvizsgára való előkészítését jutányos áron, eselig koszt vagy lakás ellenében vállalom. Leveleket „Jogszigorló“ jelígre a kiadóba kérek.

Kelengyek készítése, függöny és ágyterítő összeállítás, csipkebevarrás, párna montirozás, előrajzolás a legújabb minták szerint legszebben és legolcsóbban Fisch Böske kézmunkaszalonjában Str. Baritju 16.

Jó házból négy középiskolát végzett intelligens fiu engroszületbe tanulóknak felvétetik, cim a kiadóban.

Lakótársnót keresek „500“ jelígre.

Kiadó belvárosban, Fötér közelében egy szép, teljesen külön bejárati, butorozatlan szoba. Érdeklődni Mátyás király uca 1. I. emelet, hátul az udvarban.

HIDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Az Uj Kelet könyvjegyzéke

Körmendi: Ind. 718	82 L
Szenderkényi Anna: Felszabadultak	32 L
Emil Ludwig: Mussolini	57 L
II. Miklós cár bizalmas levele: Szerlem és tragédiám	56 L
Heltai: Életke	67 L
Károly Sándor: Az 500.ik emelet	40 L
B. Russel: Kina	90 L
Kassák Lajos: Angyal föld	65 L
Jarnó József: Börtön	40 L
Komor András: Fischmann S. utóda	48 L
Wells: A láthatatlan ember	32 L
Julien Green: Adrienne	44 L
Móricz Zsigmond: Forró mezők	44 L
Sinclair Lewis: Wren urunk	44 L
Sherwood Anderson: Tar	44 L
Paul Bourget: A lelkiismeret	44 L
Katajev: A sikkasztók	44 L
Krudv Gyula: Boldogult urfikoromban	44 L
Szibnyai Zoltán: Aranykarika	44 L
Bojer: A nagy éhség	44 L
Bibó Lajos: Kétkeltű szerelem	44 L
Heltai Jenő: Almokháza	44 L
Smeljov: A pincér	44 L
Edmond Fleg: Mosesdizskótés	140

PÉNTEK
Ma,
„En
Lilian Har
„H
— A vilá
dasági bizot
küldött ki a
tanulmányoz
A világgazd
bizottsága u
dött ki a cu
nalmányozó
telére. A me
rálattja, mi
dominonjait
tal javasolt
— A st.
éhségkarava
zett Nantes
nazairei ha
vánjának e
ba. Az éhsé
dótsége a
tati arra,
tonna hajó
évbén csak
s hetekkel
maradt. A
semmi épít
munkások
A küldött
eszközölje
épitésének
delegáció
lőit is, aki
jának le m
seken a ko
— Pillis
bejártat e
aknából ki
kást elzart
lentik: Pili
ter mélyse
pal eltorla
bi napok e
szomszédos
11 munkás
latlan gyo
már-akna
nem menel
tőexpedició
ba zárt m
fel milder
— A pra
telen lett.
jos. a „Sa
10.5 millió
képtelenség
leg a vagy
litja be és
— Meg
nya, Lond
éves korá
Turner ny
annakideje
Ezt a nag
a német t
súlyszett
elpusztult
meg az E
okot, hogy
nak.
— Szer
börtönben
ce szerecs
államban
büntetését
ságot, eng
fogházban
sai köréb
sal napi 2
mondotta
időkben á
ban.
— Fel
kriptáját.
törték a
Auersperg
ott lévő
kinyitotta
ket kiesz
kájukban
mert a n
nem lehe
ékszerke

UJ KELET Legújabb hírek

Papen új konkordátum kötése végett érkezett Rómába

Darré nemzeti szocialista parasztervezér lesz Hugenberg utóda

Hitler azt hazudja, hogy másfélmillió munkanélkülit vezetett vissza a termelésbe. Goebbels megfenyegette a centumpártot. Schacht dr. Londonban Németország svájci hitelezőivel tárgyal

Napok kérdése a centumpárt feloszlata is

Berlin, június 29. Meissner elnökségi államtitkár Hugenberg lemondásával a keletporoszországi Neudeckbe érkezett s átadta az iratot Hindenburg elnöknek. A lapok értesülései szerint a kancellár a napokban elutazik az elnökhöz, hogy a lemondás ügyéről referáljon. Ugy hírlik, hogy Darré nemzeti szocialista parasztervezér lesz Hugenberg utóda a birodalmi gazdasági miniszteri székben.

Egyidejű római jelentés szerint Von Papen helyettes kancellár az olasz fővárosba érkezett, ahol a Vatikánnal kíván tárgyalásokat folytatni a német katolikusok helyzetéről, tekintettel a centumpárt várható közeli feloszlására. Újabb jelentés szerint Von Papen tárgyalott több órán át Pacelli bíboros pápai államtitkárral. XI. Pius pápa előreláthatólag ma, pénteken fogadja kihallgatáson a német helyettes kancellárt, aki azután még több napot fog tölteni az olasz fővárosban tárgyalások folytatásával.

A lapok szerint Papennek az a megbízatása, hogy konkordátumot hozzon létre a Vatikán és a német birodalom között. Az eddigi konkordátumokat az országos kormányok külön-külön kötötték a Szentszékekkel.

Hitler nagy szorgalommal a német újságkiadók új vezetősége megtartotta első ülését, amelyen megjelent Hitler kancellár is s beszédet intézett a kiadókhoz. Hangoztatta, hogy le kell vonni az összes következményeit annak, hogy tartós rezsim van uralmon Németországban. Nem követeli meg, hogy az újságok állami hirdetésekkel jellegetve bírjanak, de a nagy érdekeknél meg kell találniuk az együttműködést a kormánnyal. A kancellár rámutatott arra, hogy sikerült egy és háromnegyedmillió munkanélkülit a termelésbe visszavezetni (?) s ezek közül csak a fele irható a rendes nyári termelési megélénkülés számlájára. A birodalmi kormány ezzel az eredménnyel nem elégszik meg s még csak ezután kezd a tulajdonképpeni munkanélküliség-nyitási nagy akciót. Meg van győződve arról, hogy a problémát végül is meg fogják oldani. E téren százszázalékos támogatást vár a sajtótól.

Göbbels megint fenyegetett propagandügyi miniszter repülőgépen Stuttgartba érkezett. Előbb a délnémet rádió székhez látogatott meg s rádióbeszédet mondott a mikrofon előtt külföldi határadók németellenes propagandája leküzdéséről, majd a városban nagygyűlésen beszélt. Hangoztatta, hogy a centumpárt is köveitnie kell a német nemzeti front utját a feloszlata kimondásában, különben a nemzeti szocialisták nem fogják tovább tétlenül szemlélni a dolgokat. Pártja is tudja, mi kell a katolikusoknak, de előbbre valónak tartja azt, ami a németiség összességének kell. Meg van győződve afelől, hogy végeredményben az egyház jobb elhelyezkedésének fognak szolgálni, ha a centumpárt el fog tűnni.

Egyidejű jelentés szerint Brüning abba hagyta a centumpárt általa elhatározott s folyamatba tett átszervezését. Ebből arra következtetnek, hogy a centumpárt is ki fogja mondani feloszlását.

Berlin, június 29. A munkásrádiószövetséget máris feloszlatták.

Berlin, június 29. Alfred Rosenberg, a nemzeti szocialista párt külügyi hivatalának vezetője a Kroll-operában a békeszer-

ződés évfordulója gyásznapján tartott beszédében hangoztatta, hogy a versaillesi békediktátum aláírásától kezdve erőszakkal tarthatatlan volt, mivel a hatalmak megszegtek. Németország leszerelt, míg a hatalmak még most is vonakodnak eleget tenni ünnepelesen vállalt leszerelésre vonatkozó ígéretüknek. Az csak ürügy, hogy a németországi agresszív jellegű diktatura miatt nem hajthat végre a leszerelést. Az új rezsim mindösszes négy hónapja van uralmon. A hatalmak elvesztették minden jogot arra, hogy Németországtól a szerződés betűszerint beartását követelhessek.

A fegyház kapuját még jobban lezárják
Berlin, június 29. Julius eisejéjétől át-

Személyesen akarta látni a király, hogy lehet-e Romániában ágyukat gyártani

A Lupta érdekes kommentárja a király cugiri látogatásával kapcsolatosan

Bucuresti-Bukarest, június 29. (Az Uj Kelet tud.) Károly király meglátogatta a cugiri és vajdahunyadi üzemeket és csütörtökön este visszatért a fővárosba. Utjára Vaida miniszterelnök és Samsonovici tábornok hadügyminiszter is elkísérték.

A Lupta szerint az uralkodó azért

meneti időre rohamosztagosokkal erősítik meg a határőrségeket a devizasibólások, a jogtalan határátlépések és a csempészek elleni megfelelőbb védekezésül. A segédhatárőrök mindenikével egyenkénti szerződést kötnek, kifejezetten átmeneti időre.

A Der Deutsche c. napilap, a keresztény szakszervezetek volt organuma július elsejétől kezdődően a munkásfront kiadásában jelenik meg, a nemzeti szocialista munkásszervezetek hivatalos lapjaként.

Bern, június 29. Schacht dr. tárgyal Londonban a svájci hitelezőkkel. Svájc egyelőre még nem lépett életbe Németországgal szemben gazdasági represszáliákat a transzfermorórium miatt.

Naponta 275 millió cigarettát szívnak el a világon

És perceként 200 ezer szál gyufa gyúlna meg, ha nem volna öngyújtó

London, június 29. A cigaretta százéves évfordulója alkalmával statisztikusok kimutatták, hogy a földkerekségen naponta 275 millió cigarettát szívnak el, vagyis egy év alatt 100 millárd cigaretta füstjevész el a semmiben. A statisztikusok megállapították azt is, hogy ebben az évben a gazdasági válság érezteti hatását a cigarettafogyasztásban is, amely 10-15 százalékkal visszaesett.

Az évenként elfüstölt cigaretták olyan értéket képviselnek, hogy árukból öt évre el lehetne látni Románia egész költségvetését. Kiszámították végül a statisztikusok azt is, hogy ez a nagy cigarettázás perceként 200 ezer szál gyufát fogyasztana el, ha az öngyújtót ki nem találták volna s ha nem kérték volna néha az emberek egymástól tüzet.

Felmondtak az összes zsilvölgyi szénbányászoknak

Munkásdelegáció kért segítséget a kormánytól

Bucuresti-Bukarest, június 29. (Az Uj Kelet tud.) A zsilvölgyi, különösen pedig az aninai és camanesti bányamunkásoknak népes delegációja jelent meg audiencián D. R. Ioanicescu munkügyi miniszter előtt. A delegációt Eftimie Gherman szociáldemokrata képviselő vezette, aki rámutatott a miniszter előtt arra, hogy míg ezelőtt 10.000 bányamunkás dolgozott a Zsilvölgyében, addig ma alig 6000 munkás van foglalkoztatva és ezek is csak 2-3 napot dolgoznak egy héten. Aninoasa-

ban havi hat napot dolgoznak a bányászok. A munkások fizetését ezenkívül 60 százalékkal lezárták, úgy, hogy ma átlagban nem keresnek többet havonta, mint 700-1200 lej.

Az elmúlt napokban a bányászárság értesítést küldött a munkásoknak, hogy július 1-vel kezdődően nem reflektálnak többé szolgálataikra, mert az összes bányák beszüntetik tevékenységüket. A hír leirhatatlan megdöbbenést váltott ki a munkások között. Gherman képviselő kérte a kormány

sürgős intervencióját, mondván, hogy a helyzet rendkívül feszült és a munkásküldöttség mindaddig nem mer a Zsilvölgyébe visszatérni, amíg megnyugtató hírt nem vihetnek társaiknak.

Joanitzescu miniszter a következőket válaszolta a munkásoknak:

— Menjete nyugodtan haza. A kormány a zsilvölgyi munkások kérését komoly szociális problémának tekinti. Semmiestre sem fogjuk hagyni, hogy ezek a munkások az uton maradjanak. Mirto közlekedésügyi miniszter intervegniált a CFR-nél, hogy adjanak fel megfelelő megrendeléseket a zsilvölgyi bányatársaságoknak. Ezek a megrendelések komoly anyagi megterheléseket jelentenek az állam számára, hiszen olajjal való fűtés lényegesen olcsóbb a szénnél. Mindenesetre meglátjuk, hogy a bányatársaságok nem akarják az elboacsátással egyszerűen presztíót gyakorolni a kormányra, hogy több megrendelést kapjanak.

Ma délután egyórátként megbeszélés lesz ebben a kérdésben. Mirto közlekedésügyi miniszter elnökléte alatt.

Ismét közlekedik a Rapidul Ardeal

Bucuresti-Bukarest, június 29. (Az Uj Kelet tud.) Julius eisejével a Rapidul Ardealul nevű gyorsvonat ismét közlekedni fog Bukarest és Biharpüspöki között, de a következő megszorítással: Kedden, csütörtökön és vasárnap fog közlekedni a Rapid Bukaresttől Biharpüspökiig, szerdán, pénteken és vasárnap pedig Biharpüspökitől Bukarestig. A vonat-hoz Budapest—bécs—párizsi közvetlen hálókocsij lesz csatolva. Bukarestből Kolozsvárra érkezik a Rapid este tíz óra 55 perckor és Biharpüspöki felől. Kolozsvárra érkezik reggel 9 óra 27 perckor. Ezenkívül kisebb néhány perces eltolódások lesznek július elsejétől kezdve egyes személyvonatok menetrendjében.

Macdonald is elvesztette a világgazdasági konferencia eredményességét illető optimizmusát

ROMA, június 29. Római lapok londoni táviratai szerint most már Macdonald is elvesztette a világgazdasági konferencia eredményességét illető optimizmusát és bizalmas környezetben is jelentette, hogy alig van remény kézzelfogható eredményekre. A román sajtó élesen kritizálja a konferencia szellemét. Több lap feltételezi, hogy már keresik azt a formulát, amelynek segítségével legalább kijelölhető a jövőjük a nagy kudarcot, tehát a londoni értekezlet sem fog változást jelenteni az eddigi háborúutáni nemzetközi konferenciák arfolyamának súlygyedésében. Az európai államférfiaknak és szakértőknek, már van gyakorlatuk és mint az eddigi különféle konferenciákon, ez uttal is meg fogják találni az eszedékes semmitmondó rezolúciót, amelyet elfognak ugyan, de amelyet egy állam sem fog betartani.

A dunai államok konföderációja és a revízió

London, június 29. A dunai államok konföderációjának kérdésével kapcsolatosan a magyar delegáció tagjai ma délután memorandumot nyújtottak át az egyes államok delegátusainak. A memorandum szerint Magyarország csak abban az esetben volna hajlandó egy dunai tervbe belelemenni, ha nem zárják ki abovo a békeszerződés revíziójának lehetőségét. Bukaresti jelentés szerint a magyar jegyzék a kisantant-delegátusok körében nagy meglepetést keltett. Felkértek Mussolinit, világosítsa fel a magyarokat a tényleges helyzetről.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Barza L. Pop (v. Brassai u.) 18. Telefon: 1-12.

Taxa postală
plătute în nu
No. 224.713-92

Ami elko és ami n

Amikor Gömbös...
betiltották az...
ni merészelte...
irtuk, hogy ez...
gesztus egész...
Gömbösnek...
pedig Románia...
Ez a megáll...
kül hangzik. E...
értés.

Az a „Germ...
amely a nációk...
felsorolta, in...
és az elmúlt...
városában elk...
Nemesak Ma...
niában is.

Nem tudjuk...
tént ez az elk...
ellenmond má...
jövő nyilatko...
elsősorban Va...
szédének, amel...
fiatalág előtt...
szedelemről.

Hiszen olyan...
sőséges veszed...
hogy a kormá...
gondoskodnia...
a hitlerista bo...
például állítják...
Németországot...
Érthetetlen e...
pen ennek az...
niában: elko...
veket.

Nem kell cse...
dicsőítő lapok...
megével jeler...
minden veszély...
mészárolására...
a lakosságot.

A negyedik

Néhány he...
ban, barnainge...
lentést a B...
Hamburgban...
hétsházan láza...
sürgönynt men...
amelyben köv...
negyedik pontj...
A lázadást g...
kampószereszt...
lázadókat, lef...
őket. Ezzel az...
ték el. A lér...
szól:

„Az alkotó...
magát a munk...
filleivel. Az...
hez való jogát...
jussát. A m...
ugyanis az al...
tása. Elrabolj...
keze munkájá...
fenntartásához...
rabolják azt a...
jéből fenntart...
segélyezésekk...
ját. Olyan se...
felül egyre c...
nem akarja éle...
adni és jogot...
zeti szocialista...
előharcosai va...
az első, akik...
tettünk be és...
lomra jutnak...
nek segély hel...
Ez a negyedik...
Ami miatt...
Munkások, les...
lebukott közép...
akoztak Hitler...
Ez a negyedik...
gészséges, all...
illéretet, tess...
ito, cito! Gy...
emmi létjog...
eti szocialista...
ivatalokban...
zért hogy...
ogy internál...
mbereket, az...
ajlandó forra...
em, hogy Hit